

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

Oddział II Informacyjny

Ew/5 № 29604 /II

Warszawa, dn. 13 lipca 1920 r.

41537

4

DO

ADJUTANTURY GENERALNEJ.

W załączeniu przesyła się referat " Sytu-
acja na froncie "

O t r z y m u j a :

1. Adjutantura Generalna
2. Szer Sztabu
3. I. Zast. Szera Sztabu
4. Oddział III. Nacz. Dow.
5. Dow. Fr. Północno-Wschodniego
6. " " Południowo-Wschodniego.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA

L. Dz. 41537 dnia 24/20 1920 r.
załącz. Wydział

545
102

41537,

Oddział II Informacyjny

Ew/5 № 29604 /II.

SYTUACJA NA FRONCIE.

Front północny.

I. Sytuacja wyjściowa.

Ofensywę swoją rozpoczęła armja sowiecka dnia 4/VII. rano uderzając początkowo oddziałami IV. i XV. armji. / 12., 4., i 16. dyw. p. oraz III. korp. jazdy ze 164. br. 55. dyw. / po uprzednim przygotowaniu artyleryjskim oraz atak 3 tankami i samochodami pancernymi. Wobec napotkania silnego oporu ze strony własnych oddziałów, bolszewicy byli zmuszeni wprowadzić do akcji niezwłocznie nowe dywizje, tak, że dnia 5/VII. stwierdzono, że w ataku przyjmuje już udział oprócz poprzednio wymienionych 7 nowych dywizji / 18., 54., 53., 33., 11., 6., i 21. / czyli, że ogółem zaangażowanych jest 10 dyw. p. oraz 2 dywizje jazdy z jedną Brygadą piechoty, o łącznej sile przeszło 36 tys. ogn. i przeszło 2 tys. szabel. Rezerwy nieprzyjacielskie składały się w tym dniu z 6 dyw. p. / 19., 48., 26., 56., 40. i 23. /, o łącznej sile przeszło 25 tys. ogn. .

Na odcinku XVI. armji nieprzyjaciel zakończył do dnia 6/VII. swe przegrupowania i przeszedł na prawym skrzydle do akcji zaczepnej przekraczając dwoma dywizjami / 17. i 10. / Berezynę / pod miejscowością Nowosiółki /. Operacje te zostały następnie poparte z północy przez dwie dywizje III. armji / 29. i 5. / i z południa przez 8. dyw. XVI. armji oraz oddz. grupy Mozyrskiej.

II. Dalszy ciąg akcji oraz sytuacja obecna.

Wobec osłabnięcia oporu ze strony własnych oddziałów, które rozpoczęły odwrót na nakazaną linię, bolszewicy pośpieszyli niezwłocznie do stworzenia nowych rezerw, wycofując zbęd-

ne dywizje z pierwszej linii. I tak IV. armja idąca ruchem oskrzydlałym na Wilno, w chwili osiągnięcia rejonu jez. Ma-
dzior-Swięcjany, miała już w pierwszej linii tylko dwie dywizje
/ 53. i 12./ wtenczas, gdy dwie pozostałe poprzednio zaangażo-
wane w walkach zostały prawdopodobnie już poprzednio wycofane
do bezpośredniej rezerwy / 18. i 54./ zdążającej w bliskiej od-
ległości za frontem. Prawe skrzydło tej armji osłaniał wysunię-
ty naprzód III. korp. Jazdy / 10. i 15. a. j. i 164. br. 55. dyw. /.

Posuwając się po zachodniej stronie toru kolejowego Połock-
Młodeczno XV. armja wzmocniona w pierwszych dniach ofensywy
przez 6. dyw. z III. armji w chwili osiągnięcia rejonu Krzywicz-
Wilejka miała w pierwszej linii 3 dywizje / 6., 16., 33./ oraz
w bezpośredniej rezerwie dwie dywizje / 4. i 11./, również wyco-
fane po pierwszym ataku z linii bojowej.

Dążąca od strony wschodniej w kierunku na linję Młodeczno-
Mińsk III. armja już w trzecim dniu po rozpoczęciu akcji zaczep-
nej wprowadziła w linję bojową, zdążającą 56. dyw.. Lewe skrzyd-
ło tej armji współdziałało w operacjach na Mińsk / 29. i 5. dyw /

Posuwająca się na Mińsk XVI. armja natychmiast po sforsowa-
niu Berezyny wprowadziła w linję bojową wszystkie posiadane
dywizje.

III. Ugrupowanie rezerw w ogólności.

Przygotowując się do akcji zaczepnej na wielką skalę, ugru-
powali bolszewicy swe rezerwy stosownie do poprzednio opraco-
wanego planu, starając się nie angażować jak można najdłużej
ich w akcji, aby w decydującym momencie mieć możność wprowa-
dzić w linję bojową świeże siły. Dla lokalnych potrzeb stworzy-
li oni ze zbędnych na froncie oddziałów bezpośrednie rezerwy
/ patrz powyżej/. Najsilniejsze rezerwy zasadnicze posiadają
obecnie bolszewicy na odcinku IV. armji, gdzie skonstatowano 3
dywizje / 19., 48., 23., / nie licząc naturalnie wspomnianych
poprzednio dwóch dywizji w bezpośredniej rezerwie. XV. armja po-
siada w rezerwie zasadniczej jedną dywizję / 26./ oraz dwie dy-
wizje bezpośredniej rezerwy.

III. armja jedną dywizję / 40./ w rezerwie zasadniczej.

O rezerwach XVI. armji brak dokładniejszych danych, można

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Mozyrska.

Dla ostatecznego ataku na Lidę i Baranowicze posiadają XV. i III. armje, a przypuszczalnie także i XVI. armję zaledwie po jednej tylko dywizji p. w rezerwach zasadniczych/ niezależnie od rezerw bezpośrednich/.

Z powyższego widzimy, że ogólny plan bolszewicki zmierza w następnej razie do zdobycia Wilna jakoteż do opanowania Lidy i Baranowicz.

Korzyści jakie przyniosłoby urzeczywistnienie tego planu byłyby dla bolszewików ogromnej wagi.

Pomijając moralne znaczenie zdobycia Wilna, osiąga Rosja Sowiecka bezpośrednie połączenie kolejowe z Litwą, bez którego posiadany obecnie kontakt z tym krajem nie daje narazie żadnych realnych korzyści, osiągnięta zaś komunikacja kolejowa z Litwą umożliwia następnie nawiązanie łączności z Prusami Wschodnimi, co pozwoli otrzymać stamtąd materiały wojenne.

Oprócz tego posiadając Wilno w swym ręku mają bolszewicy powany atut w przyszłych pertraktacjach z Litwą.

Z punktu widzenia strategicznego opanowanie rejonu Wilno-Lida-Baranowicze przedstawia również dla bolszewików ogromne korzyści, oddając w ich ręce całą sieć kolejową na Litwie i Białorusi, zapewniając tem samem dowóz materiału wojennego oraz posiłków, a jednocześnie umożliwia przesuwanie oddziałów wzdłuż frontu, co nie tylko ułatwi im znacznie przeprowadzenie akcji obronnej w razie rozpoczęcia kontr-ofensywy z naszej strony, ale również da im możność zasilenia frontu i przygotowania się do nowej akcji zaczepnej.

FRONT POŁUDNIOWY.

Front południowy od dłuższego czasu prawie zupełnie nie zasilany nowymi oddziałami coraz więcej nabiera charakteru drugorzędnego. Siły sowieckie składające się z dwóch stosunkowo słabych liczebnie, oraz przemęczonych długotrwałą akcją, armji / XII. i XIV. / oraz również niezawodnie już wyczerpanej, szczególnie po ostatnich walkach pod Równem- armji konnej, których oddziały rozrzucone na wielkiej przestrzeni o słabo rozwiniętej i w dużej części zniszczonej sieci komuni-

jednak przypuszczać, że wizowana już oddawna na jej odcinek 39. dyw., która w połowie czerwca opuściła Kaukaz, znajduje się już jak to podają meldunki wywiadowcze, w Żłobinie, i tworzy zasadniczą rezerwę XVI. armji.

W n i o s e k: Zestawiając powyższe dane widzimy, że bolszewicy posiadają na odcinku północnym swego frontu - na północ od Prypeci- / IV., XV., III. i XVI. / około 25 dyw. p. i 6 samodzielnych brygad p. oraz dwóch dywizji kawalerji z jedną samodzielną brygadą p. w łącznej sile około 100-110 tys. bgn. i szabel, z czego w linii bojowej i bezpośredniej rezerwie 19 dyw. p. wraz z 6 samodzielnymi brygadami, dwie dywizje jazdy z jedną samodzielną brygadą piechoty o łącznej sile 75-80 tys. bgn. i sz. oraz 6 dywizji piechoty o łącznej sile 20-25 tys. bgn. w zasadniczej rezerwie. Oprócz tego awizowane jest przybycie na front północny około 3 dywizji p. i jednej dywizji jazdy, o łącznej sile przeszło 15 tys. bgn. i szabel.

Podkreślić należy, że biorące udział w walkach dywizje są p. intensywnie uzupełniane tak, że stany liczebne prawie zupełnie się nie zmniejszają.

IV. Ocena sytuacji na froncie północnym.

Z powyższych danych widzimy, że bolszewicy ugrupowali się do koncentrycznego ataku w kierunku Lidy, gromadząc jednak największe rezerwy za swoim prawym skrzydłem, a mianowicie na odcinku IV. armji, która niezawodnie ma za zadanie zawładnięcie Wilnem. Działania jej popiera korpus jazdy, a prawdopodobnie dla ataku decydującego na Wilno przeznaczone są 3 dywizje zasadniczej rezerwy/.

XV. i III. armje działają wyraźnie z zadaniem zdobycia Lidy, oraz wspierania akcji XVI. armji, skierowanej na Baranowicze.

Lida, a właściwie rejon Wilno-Lida-Baranowicze zdaje się być tym obszarem, gdzie mają się skoncentrować armje nieprzyjacielskie po zakończeniu następnej fazy swej akcji zaczepnej, grupując się mniejwięcej następująco:

IV. armja w rejonie Wilna.

XV. i III. armje w rejonie Lidy.

XVI. armja w rejonie Baranowicz oraz dalej na południe grupa

kacyjnej, nie mogą przedstawiać obecnie poważnej siły bojowej. Siły tych armii nie przenoszą dzisiaj więcej jak 40-45 tys. bagnatów i szabel / 30 tys. ogn. 15 tys. szabel /.

Akcja nieprzyjacielska na tym froncie ogranicza się już dziś przeważnie tylko na działaniach jazdy, która usiłuje stale przedostawać się na tyły własnych wojsk i przez szerzenie tam paniki zmuszać niezaangażowane nawet w walkach silniejsze własne oddziały do odwrotu.-

Korzyści jakie przyniosłoby ucieczywianie tego planu O t r z y m u j ą:

1. Adjutantura Generalna
2. Szer Sztabu
3. I. Zast. Szefa Sztabu
4. Oddz. III. Nacz. Dow.
5. Dow. Fr. Północno-Wschodniego
6. Dow. Fr. Południowo-Wschodniego.

Oprócz tego posiadając Wilno w swym ręku mają bolszewicy powody do przykrycia pertraktacji z Litwą.

Z punktu widzenia strategicznego opanowanie regionu Wilno-Lida-Baranowieże przedstawia również dla bolszewików ogromne korzyści, oddając w ich ręce całą sieć kolejową na Litwie i Białorusi, zapewniając im sam dowóz materiału wojennego oraz posiłków, a jednocześnie umożliwia przesuwanie oddziałów wzdłuż frontu, co niezwykle ułatwi im znacznie przeprowadzenie akcji obronnej w razie rozpoczęcia kontr-ofensywy z naszej strony, ale również od nich możliwość zasilenia frontu i przygotowania się do nowej akcji zaczepnej.

FRONT POŁUDNIOWY.

Front południowy od dłuższego czasu prawie zupełnie nie zmieniał się. Nowymi oddziałami coraz więcej nabiera charakteru drugorzędnego. Siły sowieckie składające się z uwolnionych kowców i ochotników, oraz przemieszczonych z innych armii / XII. i XIV. / oraz również atakowanie, szczególnie po ostatnich walkach pod Rownem, których oddziały rozrzucone na wielkiej przestrzeni o siłach rozwinętej i w dużej części zniszczonej sieci komu-

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York